

Jilid 1, 2011

Informika

JURNAL

peradaban informasi dan ilmu

Tema : Perpustakaan Pemangkin Peradaban

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Penerbit

Fakulti Pengurusan Maklumat
Universiti Teknologi MARA

Sidang Editor

Shaharom TM Sulaiman (*Ketua*)
Wan Ab. Kadir Wan Dollah (*Timbalan Ketua Editor*)

Editor Pelaksana

Hasnah Hashim
Husain Hashim
Mohd Jailani Paiman
Mohamad Noorman Masrek
Mohd Sazili Shahibi
Siti Arpah Noordin
Zulkefli Mohd Yusop

Editor

Prof. Dr. Adnan Jamaludin – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Hj. Laili Hj. Hashim – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Mohd Sharif Mohd Saad – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Fuziah Mohd Nadzar – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Rusnah Johare – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Dr. Sohaimi Zakaria – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Dato' Dr. Raja Abdullah Yaacob – *Universiti Teknologi MARA*

Editor Perunding

Prof. Emeritus Dato' Dr. Osman Bakar – *International Institute of Advanced Islamic Studies Malaysia*
Prof. Emeritus Dr. Abdullah Hassan – *Universiti Pendidikan Sultan Idris*
Prof. Dr. Ding Choo Ming – *Universiti Kebangsaan Malaysia*
Prof. Madya Dr. Abu Hassan Hasbullah – *Universiti Malaya*
Dr. Roosfa Hashim – *Universiti Kebangsaan Malaysia*
Dr. Wan Ali Wan Mamat – *Universiti Islam Antarabangsa Malaysia*

Alamat Penerbit

Kampus Puncak Perdana,
40150 Shah Alam,
Selangor Darul Ehsan, Malaysia.
(Tel.: 03-7962 2020 Faks.: 03-7962 2007)

Harga: RM20.00 (Malaysia)
USD20.00 (Luar Negara)

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Kandungan

Perpustakaan Pemangkin Peradaban <i>Abu Hassan Hasbullah</i>	1-12
Perpustakaan Pemangkin Peradaban di Dunia Barat dan Melayu: Dulu, Kini dan Kelak <i>Ding Choo Ming</i>	13-26
Perkembangan dan Cabaran Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA (UiTM) dalam Pendidikan dan Latihan Pustakawan dan Profesional Maklumat <i>Adnan Jamaludin dan Shamsul Kamal Wan Fakeh</i>	27-36
Kredibiliti Maklumat Digital dari Internet <i>Mohd Sazili Shahibi, Hasnah Hashim, Juwahir Ali dan Muhamad Khairul Nizam Zaini</i>	37-44
Keberkesanan Institusi Masjid dalam Penyebaran Ilmu dan Maklumat: Satu Kajian Kes <i>Rosnita Sahrani, Imilia Ibrahim dan Valentino Abu Bakar</i>	45-52
Epistimologi Ilmu dalam Islam: Asas Falsafah Pengurusan Ilmu dan Maklumat <i>Yaacob Yusoff Awang dan Mohd Zafian Mohd Zawawi</i>	53-62
Pengurusan Rekod dan Undang-Undang <i>Abdul Rahman Ahmad, Khairul Mizan Taib dan Ahmad Nazri Mansor</i>	63-74
Pengurusan Risiko dalam Pengurusan Rekod Elektronik <i>Azman Mat Isa dan Aliza Ismail</i>	75-90
Perkhidmatan Maklumat Atas Talian Melalui Aplikasi Web 2.0 <i>Zulkefli Mohd Yusop, Yamin Kamis dan Hasnah Hashim</i>	91-102
Faktor-faktor Kesedaran Terhadap Perpustakaan Digital di Institusi-institusi Pengajian Tinggi di Malaysia <i>Razilan A. Kadir, Wan Ab. Kadir Wan Dollah, Mohd Sazili Shahibi dan Diljit Singh</i>	103-120
Aplikasi Elemen Pemikiran Saintifik dalam Pengajian Syariah: Satu Pendekatan <i>Rahimin Affandi Abd Rahim, Alias Azhar, Mohd Kamil Abd Majid dan Nor Hayati Md Dahlal</i>	121-136
Kompetensi untuk Profesional Maklumat di Zaman Masyarakat Bermaklumat <i>Ahmad Azman bin Mohamad Ramli</i>	137-146
Keterpesonaan Terhadap Perpustakaan: Belajar dari Catatan Sejarah <i>Shaharom TM Sulaiman dan Wan Ab. Kadir Wan Dollah</i>	147-149

Suggested Cataloguing-in-Publication Data

Informika: Jurnal Peradaban Informasi dan Ilmu

Vol. 1 (2011) -

Shah Alam: Fakulti Pengurusan Maklumat

ISSN 2231-7104

1. Library science - Periodicals.
2. Library science - Malaysia - Periodicals.
3. Library science - Developing countries - Periodicals. I. FPM II. Z671

@ 2011 Fakulti Pengurusan Maklumat, UiTM

Pendapat dalam makalah yang disiarkan tidak semestinya mewakili pendapat Editor jurnal ini atau pengurusan pihak Fakulti Pengurusan Maklumat, UiTM.

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Iftitah Editor

Para pemikir dan futuris telah pun meramalkan dan akan terus meramal, bahawa abad ini dan abad mendatang akan diwarnai oleh informasi. Inilah abad yang dilabel *information revolution, information exchange, information as commodity* dan berbagai lagi slogan berkaitan yang merentas peradaban manusia.

Peradaban manusia diwarnai oleh ilmu dan informasi yang bermakna, yang memberi erti kepada peradaban itu sendiri. Dalam peradaban ini, penguasaan ilmu dan informasi menjadi aktiviti utama sama ada pengurusan, perolehan, pengumpulan, penyebaran, penyusunan, dan apa sahaja yang memberi erti informasi berguna kepada masyarakat dan peradaban itu sendiri.

'*Informika*' lahir dari keinginan besar untuk memberi makna kepada ilmu dan informasi yang manfaat kepada masyarakat, sarjana, intelektual, pustakawan, pekerja ilmu, pekerja maklumat dan karyawan. Pokoknya, segala profesi dan bidang kerjaya maklumat ilmu dan informasi mendapat tempat yang sewajarnya. '*Informika*' berminat dengan segala permasalahan ilmu dan informasi. Atau dengan kata lain, jurnal ini ingin membuka seluas-luasnya gerbang ilmu dalam sains informasi kepustakawanan, pengurusan sistem dan rekod, dunia buku dan penerbitan, manuskrip dan koleksi khas, komunikasi dan media, hatta pengajian masa depan (*future studies*) turut mendapat tempat. Itulah hal-hal yang mewarnai peradaban informasi, yang telah dilalui, sedang dilalui dan akan terus dilaluinya. '*Informika*', berkeinginan besar untuk menjadi jurnal berwasiat dunia informasi berbahasa Melayu yang dihormati, disegani di rantau DUNIA MELAYU ini.

Untuk itu, '*Informika*' mengundang para pemikir, sarjana, pustakawan, pakar maklumat, pakar media dan komunikasi, para penyelidik termasuk 'orang-orang kecil' yang berminat dengan '*Informika*' ini untuk menyumbang pandangan. Dengan kata lain, '*Informika*' berharap akan menjadi wadah dan suara bicara. Untuk itu, '*Informika*' sedia dikritik, ditegur kerana itu sebahagian dari proses yang akan memamatkan kelangsungan *Informika: Jurnal Peradaban Informasi*.

Dalam keluaran sulung ini, '*Informika*' memfokuskan tema 'Perpustakaan Pemangkin Peradaban'. '*Informika*' terpenggil untuk mengajak para pembaca menghayati kembali semangat leluhur sebuah tradisi yang telah sejak berabad dan berzaman mencemerlangkan dan mencerdaskan peradaban manusia tanpa henti dan jemu. Itulah sebuah tradisi mulia yang tidak pernah 'mati' dan akan terus 'hidup', iaitu sebuah tradisi bernama 'perpustakaan dan kepustakawanan'.

Apa tidaknya, dalam 'rahim' perpustakaan, lahirlah pustakawan 'par excellence' sekaligus menjadi ilmuwan tersohor, saintis, matematikawan, failasuf. Nama-nama cemerlang seperti Musa Al-Khawarizmi, Al-Farabi, Mohammed Khatami, sebagai contoh, lahir dari tradisi gemilang tersebut. Mereka bukan pustakawan yang 'teknis' dan 'rutin' dengan kerja-kerja mekanistik maklumat tetapi seorang yang berilmu sekaligus seorang sarjana. Mana mungkin sebuah tradisi yang hebat hanya disertai oleh mereka yang tidak ada 'pilihan kerjaya', tidak mencintai ilmu, buku dan wacana tinggi. Dengan kata lain, kita memerlukan sebuah perspektif holistik dalam membentuk citra 'Pekerja ilmu' dan 'Pekerja Maklumat' yang mewarisi tradisi perpustakaan hari ini.

Perpustakaan sebenarnya adalah 'roh' peradaban. Kerana itulah dalam sejarah penaklukan dunia, bangsa Monggol membakar dan menjarah Perpustakaan-perpustakaan

di Baghdad, bangsa Rom menjarah Perpustakaan Iskandariah di Mesir, perpustakaan tertua dunia yang menyimpan jutaan 'papyrus' warisan leluhur manusia, bangsa Serb menjarah Perpustakaan Sarajevo yang menyimpan lima ribu manuskrip dalam bahasa Parsi, Arab, Russia dan Turki; kerana semua bangsa penakluk tahu untuk membunuh kelangsungan bangsa yang ditakluknya ialah dengan memusnahkan perpustakaan kerana di dalamnya terkumpul khazanah keintelektualan sesebuah bangsa. Itu cara terbaik untuk 'melenyapkan' sebuah bangsa dan identitinya. Perpustakaanlah yang memberi makna pada peradaban itu sendiri dan bukannya 'artifak', bangunan besar, kerana dalam perpustakaan tercermin segala khazanah kebijaksanaan, kebijakan, keilmuan dan keintelektualan manusia. Benarlah kata Samuel Johnson, seorang pemikir Amerika, *'No place affords a more striking conviction of the vanity of human hopes than a library'*. Esei oleh Abu Hassan Hasbullah dan Ding Choo Ming dalam keluaran sulung *'Informika'* ini membuktikan dan merefleksikan kecemerlangan tradisi tersebut.

SELAMAT MEMBACA!

Kompetensi untuk Profesional Maklumat di Zaman Masyarakat Bermaklumat

Ahmad Azman bin Mohamad Ramli

Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA,
40150 Shah Alam, Selangor, MALAYSIA
E-mel: ahmadazman@salam.uitm.edu.my

ABSTRAK

Di zaman masyarakat bermaklumat kini, profesional maklumat perlu memiliki kompetensi-kompetensi tertentu untuk membolehkan mereka mampu melaksanakan sebarang tugas dengan efisien dan efektif. Artikel ini membincangkan sebahagian daripada kompetensi-kompetensi tersebut yang dianggap sangat perlu dimiliki oleh profesional maklumat demi untuk mencapai matlamat tersebut. Kompetensi-kompetensi terpilih yang dibincangkan dalam kertas ini ialah kompetensi berkomunikasi secara efektif, kompetensi mengurus sumber manusia secara efisien, kompetensi berfikir dan berketetapan secara strategik, kompetensi berfikir secara kreatif dan inovatif, kompetensi bekerja secara berkumpulan, kompetensi kemahiran teknologi maklumat dan komunikasi, kompetensi komitmen kepada etika, kompetensi belajar secara berterusan, kompetensi penglibatan dalam organisasi pengurusan maklumat profesional dan kompetensi kemahiran mengurus maklumat.

Kata kunci: Kompetensi; Profesional Maklumat; Masyarakat Bermaklumat.

PENGENALAN

Sekarang manusia berada dalam zaman masyarakat bermaklumat, suatu zaman di mana maklumat dianggap sebagai suatu kuasa. Ini bermakna dalam zaman ini, maklumat dianggap sebagai salah satu sumber yang sangat penting untuk individu dan organisasi. Oleh itu, ahli profesional maklumat yang efisien dan efektif sangat diperlukan untuk memastikan sumber ini dapat digunakan oleh sesuatu organisasi bagi membolehkannya mampu berdaya saing, menjana keuntungan dan terus beroperasi dalam sebarang situasi di dunia ini.

Mengurus maklumat dengan efisien dan efektif sememangnya suatu cabaran yang hebat kepada semua profesional maklumat. Sudah pasti, untuk memastikan cabaran tersebut dapat ditangani dengan sebaiknya, profesional maklumat perlu memiliki kompetensi-kompetensi tertentu. Persoalannya di sini, apakah kompetensi-kompetensi tersebut? Oleh itu, menjadi matlamat utama kertas ini membincangkan kompetensi-kompetensi tersebut. Bagaimanapun, untuk mendapatkan lebih pemahaman berkaitan topik ini, elok terlebih dahulu dibincangkan secara ringkas beberapa istilah penting yang digunakan dalam kertas ini. Istilah-istilah itu ialah “kompetensi”, “profesional maklumat” dan “masyarakat bermaklumat”.

Kompetensi

Gulati dan Raina (2006) menyatakan kompetensi ialah pengetahuan, kemahiran dan sikap yang diperlukan untuk membolehkan sebarang tugas dapat dilaksanakan dengan efektif daripada sudut pandangan pelaksana tugas dan pemerhati atau pengguna.

Ahmad Bakeri (2006) menyatakan kompetensi ialah pengetahuan, kemahiran dan sikap seseorang yang mempunyai kaitan dengan tingkah lakunya yang efektif yang ditunjukkan melalui prestasi kerja cemerlang yang dilakukannya. Ahmad Bakeri menambah, kompetensi adalah saling perkaitan di antara pengetahuan, kemahiran dan sikap yang diperlukan untuk menjalankan sesuatu tugas dengan efektif.

Ritta (2006) pula menyatakan kompetensi ialah sejumlah pengalaman, kemahiran dan sikap, ciri-ciri dan aspek-aspek terhadap imej seseorang atau peranan sosial, nilai dan sikap-sikap yang diperolehi oleh seseorang pengurus di sepanjang hayatnya.

Berdasarkan takrifan-takrifan kompetensi yang dinyatakan seperti di atas, dapat disimpulkan bahawa kompetensi merujuk kepada sikap, kemahiran dan pengetahuan yang perlu dimiliki oleh individu untuk membolehkan beliau berupaya menjalankan sesuatu tugas dengan efisien dan efektif dan seterusnya dapat memuaskan hati pelanggannya.

Profesional Maklumat

Abels (2006) mentakrifkan professional maklumat sebagai seseorang yang secara strategik menggunakan maklumat dalam tugas seharian demi untuk mencapai misi organisasinya. Abels menambah, professional maklumat memanfaatkan teknologi sebagai salah satu peralatan untuk mencapai misi yang ingin dicapai tersebut. Akhirnya Abels (2006) menyatakan profesional maklumat termasuk tetapi tidak terhad kepada pustakawan, pengurus pengetahuan, ketua pegawai maklumat, pembangun tapak web, broker maklumat dan perundingcara.

Suliman dan Hart (2002) mentakrifkan profesional maklumat sebagai individu yang bertanggungjawab menawan, mengurus dan memindahkan maklumat dan pengetahuan di dalam organisasi. Mereka menambah profesional maklumat dikenali dengan pelbagai nama, contohnya pakar maklumat, pengurus maklumat, pengurus pangkalan data, penganalisis maklumat, pakar perkhidmatan maklumat, penganalisis penyelidikan maklumat dan koordinator maklumat.

Prytherch (1994) pula mentakrifkan profesional maklumat ialah pengurus pejabat, pengurus pemproses data, eksekutif teknologi maklumat, pengurus rekod, pengurus komunikasi, pegawai maklumat korporat, ahli-ahli akademik, pengurus pusat maklumat, strategis perusahaan, pustakawan, perundingcara dan broker maklumat.

Berdasarkan takrifan-takrifan di atas, boleh disimpulkan bahawa profesional maklumat ialah individu yang mengguna dan menguruskan maklumat dengan menggunakan kaedah yang efisien dan efektif dalam perlaksanaan tugas sehariannya di sesebuah organisasi. Individu ini juga memanfaatkan peralatan-peralatan dan teknologi-teknologi tertentu untuk memudahkannya melaksana sebarang tugas. Gelaran terhadap profesional maklumat ini adalah pelbagai dan tidak terhad kepada sesuatu jenis nama. Di antara gelaran-gelaran tersebut ialah pakar maklumat, pengurus maklumat, pengurus pangkalan data, penganalisis maklumat, pakar perkhidmatan maklumat, penganalisis penyelidikan maklumat, koordinator maklumat dan sebagainya.

Masyarakat Bermaklumat

Suliman dan Hart (2002) menyatakan masyarakat bermaklumat ialah masyarakat yang mempunyai ciri-ciri yang sebahagian daripadanya ialah seperti berikut:

1. Masyarakat tersebut kaya dengan maklumat dan maklumat dijadikan tunjang atau pemacu kepada perkembangan produk dan perkhidmatan mereka. Masyarakat tersebut juga menjadikan maklumat sebagai salah satu sumber utama untuk bersaing dalam dunia ekonomi yang semakin global.
2. Masyarakat tersebut proaktif dalam inovatif dan penjana pengetahuan. Peruntukan kewangan yang besar juga dilaburkan untuk tujuan penyelidikan dan pembangunan. Oleh itu, fungsi sains dalam masyarakat ini sangat ketara dan aktiviti penyelidikan dijadikan salah satu komponen utama untuk menjana pengetahuan. Masyarakat ini juga berkerjasama dalam menjalankan aktiviti penyelidikan dan berusaha menyeragamkan standard terhadap sesuatu produk dan perkhidmatan.
3. Masyarakat tersebut sangat bergantung kepada teknologi maklumat dan komunikasi serta mereka memanfaatkan infrastruktur komunikasi seperti internet dan intranet untuk proses penghasilan dan perkongsian pengetahuan. Mereka juga bertindakbalas dengan cepat terhadap sebarang perubahan pada teknologi. Ini untuk memastikan mereka tidak ketinggalan dan sentiasa terkehadapan dalam menghadapi saingan daripada pihak luar.

Berdasarkan penerangan terhadap ketiga-tiga ciri di atas, boleh disimpulkan bahawa kita sememangnya telah berada dalam zaman masyarakat bermaklumat. Ini kerana ketiga-tiga ciri tersebut secara nyata telah dan sedang berlaku dalam kehidupan masyarakat kini. Sehubungan dengan itu, seperti mana yang telah dijelaskan di atas, adalah amat perlu profesional maklumat mempunyai kompetensi-kompetensi tertentu. Ini untuk membolehkan mereka berkemampuan mengurus sumber maklumat di organisasi mereka dengan menggunakan kaedah yang efisien dan efektif demi untuk menjadikan organisasi mereka mampu berdaya saing, terus menjana keuntungan dan seterusnya mampu beroperasi walau dalam apa jua situasi di zaman masyarakat bermaklumat yang serba mencabar ini. Bahagian seterusnya di bawah akan membincangkan jenis-jenis kompetensi tersebut.

Kompetensi Untuk Ahli Profesional Maklumat

Terdapat pelbagai jenis kompetensi yang perlu dimiliki oleh profesional maklumat bagi membolehkan mereka mampu mencapai matlamat seperti yang telah diterangkan di atas. Bagaimanapun, kertas ini akan membincangkan sebahagian daripada kompetensi-kompetensi tersebut yang dianggap antara yang terpenting perlu dimiliki oleh golongan ini.

1. Kompetensi Berkomunikasi Secara Efektif

Abels (2003) menyatakan berkomunikasi secara berkesan amat perlu dalam sebarang organisasi, terutamanya pada organisasi yang menawarkan perkhidmatan penyediaan maklumat iaitu seperti perpustakaan, institusi arkib dan pusat maklumat. Ini kerana maklumat tidak boleh disampaikan oleh penyampai maklumat secara efektif untuk dijadikan pengetahuan yang berguna kepada penerima maklumat sekiranya proses komunikasi tersebut tidak dilaksanakan secara efektif. Justifikasi ini yang telah menyebabkan berkomunikasi secara efektif menjadi salah satu kompetensi yang perlu dikuasai dan digunakan oleh profesional maklumat semasa proses berkomunikasi dengan pihak lain.

Oleh itu, persoalannya sekarang bagaimana untuk berkomunikasi secara efektif? Maimunah (2000) menyatakan terdapat beberapa kaedah untuk berkomunikasi dengan efektif. Pertamanya, sampaikan idea secara jelas, terperinci dan dengan penuh minat, samada secara lisan atau tulisan. Bahasa yang digunakan perlulah seboleh mungkin dalam bahasa ibunda penerima maklumat. Keduanya, tunjukkan gaya persembahan yang terbaik dan mudah difahami oleh penerima maklumat. Ketiganya, mendengar secara aktif, memahami dan memberikan maklumbalas untuk menunjukkan kita memberi perhatian terhadap maklumat yang ingin disampaikan. Keempatnya, dapatkan maklumbalas daripada pihak lain berkaitan kaedah kita berkomunikasi dan gunakan input itu untuk memperbaiki kaedah kita berkomunikasi. Terakhirnya, cuba elakkan daripada berkonflik dalam sebarang aktiviti komunikasi.

Berdasarkan daripada perbincangan ini, jelas menunjukkan kompetensi berkomunikasi secara efektif amat perlu dikuasai diamalkan oleh profesional maklumat. Untuk berkomunikasi secara efektif, terdapat pelbagai kaedah yang boleh diamalkan. Kertas ini telah membincangkan lima daripada kaedah-kaedah tersebut.

2. Kompetensi Mengurus Sumber Manusia Secara Efisien

Oli dan Wong (1983) menyatakan satu daripada kompetensi-kompetensi yang perlu ada pada profesional maklumat ialah keupayaan untuk mengurus sumber manusia secara efisien. Ini disebabkan mereka tidak boleh menjalankan sesuatu tugas secara bersendirian. Mereka perlu bergantung kepada sejumlah kakitangan sokongan tertentu di organisasi masing-masing. Sekiranya sumber manusia ini diurus dengan efisien, sesuatu tugas itu akan dapat dilaksanakan dengan lancar tanpa pembaziran sumber seperti kewangan, masa, tenaga dan sebagainya.

Oleh itu, untuk mengurus sumber manusia dengan efisien, profesional maklumat perlu memiliki gaya kepimpinan dan mampu menyelia kakitangan mereka dengan cara yang terbaik. Dalam situasi ini, kemahiran berkomunikasi secara berkesan seperti yang telah dibincangkan sebelum ini dan sikap serta layanan baik mereka terhadap semua kakitangan adalah amat mustahak. Selain itu, mereka perlu menjadi contoh yang terbaik terhadap kakitangan mereka dalam pelaksanaan sebarang tugas di organisasi masing-masing. Mereka juga perlu menanamkan sikap-sikap cemerlang di kalangan kakitangan sokongan mereka seperti sikap positif, bermotivasi dan sentiasa memberikan komitmen yang tinggi terhadap sebarang tugas yang diarahkan. Kesemua sikap-sikap ini juga akan membawa kepada perasaan kepuasan bekerja kepada mereka sendiri dan kakitangan mereka.

3. Kompetensi Berfikir dan Berkelakuan Secara Strategik

Orndoff (2002) menyatakan berfikir dan berkelakuan secara strategik ialah salah satu daripada kompetensi yang perlu dimiliki oleh profesional maklumat. Orndoff mendakwa salah satu cara berfikir secara strategik ialah individu akan secara konsisten memfokuskan pemikirannya bukan sahaja terhadap perkara-perkara yang berlaku dalam organisasinya tetapi juga terhadap perkara-perkara yang berlaku di luar organisasinya. Ini kerana pemahaman yang terbaik terhadap sebarang kepakaran tambahan yang diperlukan oleh ahli-ahli profesional maklumat serta peluang dan ancaman yang sedang dan akan dihadapi oleh organisasi hanya boleh diperolehi dengan cara membandingkan apa yang berlaku di dalam organisasi dengan apa yang berlaku di luar organisasi. Selain daripada itu, tindakan ini juga akan membolehkan profesional maklumat mendapat lebih pemahaman berkaitan perkara-perkara yang berada di luar bidang kepakaran masing-masing.

Orndoff (2002) menyatakan berkelakuan secara strategik pula bermaksud semua aktiviti yang dilakukan oleh individu adalah mengambilkira perkara yang akan berlaku pada masa hadapan. Ini bermakna, sebarang aktiviti yang dilakukan adalah dipandu oleh matlamat aktiviti tersebut, dan selepas matlamat aktiviti tersebut tercapai, langkah seterusnya ialah mengubahsuai matlamat tersebut mengikut keperluan pada masa depan. Orndoff juga menyatakan berkelakuan secara strategik juga bermaksud seseorang individu secara konsisten bertanya soalan kepada diri sendiri, "apa yang saya atau lain-lain kakitangan organisasi boleh lakukan untuk membantu organisasi mencapai matlamat masa hadapannya".

Eiring (2002) menyatakan cabaran yang sedang dan akan dihadapi oleh professional maklumat di zaman masyarakat bermaklumat adalah sangat banyak. Contohnya mereka perlu memastikan pengetahuan mereka berkaitan sesuatu cara kerja yang terbaik adalah sentiasa terkini dan mereka juga perlu mengetahui perkembangan terkini berkaitan sesuatu teknologi yang digunakan dalam bidang pengurusan maklumat. Oleh itu, ahli-ahli professional maklumat yang tidak berfikir dan berkelakuan strategik tidak akan berkemampuan menghadapi segala cabaran yang akan mereka hadapi semasa menguruskan maklumat di organisasi masing-masing

4. Kompetensi Berfikir Secara Kreatif dan Inovatif

Eiring (2002) menyatakan berfikir secara kreatif dan inovatif bermaksud seseorang individu perlu mengenalpasti sebarang idea baru sama ada daripada dalam atau daripada luar organisasi atau bidang kepakaran beliau. Tindakan ini dilakukan ialah untuk membolehkan individu tersebut meramalkan perkara-perkara yang akan berlaku pada masa depan, menjangkakan sebarang implikasi terhadap apa yang dilakukan sekarang dan mengenalpasti sebarang peluang yang perlu diambil demi kebaikan diri sendiri dan organisasi.

Abels (2003) pula menyatakan berfikir secara kreatif dan inovatif bermaksud profesional maklumat perlu selalu mengkaji sebarang operasi atau proses pelaksanaan sesuatu tugas atau perkhidmatan yang sedia ada dan mengubahsuainya jika ia boleh menyebabkan operasi atau proses tersebut menjadi lebih efisien, efektif dan produktif.

Berdasarkan kedua-dua takrifan di atas, boleh disimpulkan di sini bahawa dengan berfikir secara kreatif dan inovatif, seseorang individu itu akan sentiasa memikirkan idea, operasi atau proses kerja baru yang boleh meningkatkan lagi keefisienan dan keefektifan pelaksanaan sesuatu tugas. Oleh itu, berfikir secara kreatif dan inovatif sangat mustahak diamalkan oleh ahli-ahli profesional maklumat untuk memastikan mereka mampu mengurus maklumat dengan efisien, efektif dan untuk memastikan mereka mampu menjadi seorang *knowledge worker* yang terbaik di sebarang organisasi.

5. Kompetensi Bekerja Secara Berkumpulan

Bennett (1999) menyatakan bekerja secara berkumpulan atau berpasukan adalah salah satu faktor yang boleh membawa kejayaan kepada pengurusan sesebuah organisasi samada untuk hari ini atau pada abad yang akan datang. Ini bermakna, profesional maklumat di setiap organisasi pada masa kini dan pada masa depan mesti mempunyai kebolehan untuk bekerja secara berkumpulan atau berpasukan iaitu samada dalam bentuk menjadi ahli kepada sesuatu jawatankuasa, menjadi ahli kepada sesuatu pasukan projek dan menjadi ahli kepada pasukan bertindak bagi mencapai matlamat organisasi.

Alasan utama kenapa ahli profesional maklumat perlu mampu bekerja secara berpasukan ialah kerana tiada individu yang mampu memiliki kesemua pengetahuan atau kemahiran yang diperlukan untuk mencapai matlamat sesebuah organisasi. Sebagai contoh, ahli profesional maklumat yang bukan pakar dalam bidang teknologi maklumat perlu bekerja secara berpasukan dengan ahli profesional maklumat yang pakar dalam bidang tersebut sekiranya ingin mencari langkah penyelesaian yang terbaik terhadap sebarang masalah yang mempunyai kaitan dengan media elektronik.

Sehubungan dengan itu, Suliman dan Hart (2002) menyatakan profesional maklumat pada masa sekarang dan pada masa akan datang akan dikenali sebagai sekumpulan pakar dalam bidang pengurusan maklumat dan bukan sebagai seorang individu. Sebagai contoh, mereka menyatakan bagi syarikat yang bersaiz sederhana, kombinasi profesional maklumat yang mungkin wujud di dalam syarikat tersebut ialah sekurang-kurangnya terdiri daripada pakar teknologi maklumat, pakar pengurusan dan pakar capaian maklumat. Bagi syarikat yang bersaiz besar, kombinasi profesional maklumat yang mungkin wujud ialah sekurang-kurangnya terdiri daripada pakar teknologi maklumat, pakar pengurusan, pakar capaian maklumat dan pakar pengurusan pengetahuan.

6. Kompetensi Kemahiran Teknologi Maklumat dan Komunikasi

Mokhtar (2002) mentakrifkan teknologi maklumat dan komunikasi ialah semua jenis teknologi yang digunakan untuk memproses (*processing*), menyimpan (*storing*) dan memindahkan (*transmitting*) maklumat dalam bentuk elektronik. Peralatan fizikal yang digunakan untuk tujuan ini termasuk perkakasan komputer dan perkakasan komunikasi.

Berkaitan dengan jenis-jenis kompetensi berkaitan teknologi maklumat dan komunikasi ini, Ahmad Bakeri (2006) menyatakan suatu kajian yang dijalankan di

Malaysia mendapati terdapat 12 jenis kompetensi utama berkaitan bidang teknologi maklumat dan komunikasi yang diperlukan oleh profesional maklumat. Kompetensi-kompetensi tersebut ialah asas teknologi maklumat, prosesan kata, mel elektronik, internet dan intranet, grafik, persembahan dan penerbitan, lembaran kerja, pengurusan projek, rekabentuk, pembangunan dan pentadbiran pengkalan data, rekabentuk dan pembangunan tapak web, rekabentuk dan pembangunan aplikasi tapak web, analisa sistem dan pengaturcaraan.

Teknologi maklumat dan komunikasi telah dianggap sebagai suatu alat yang dapat digunakan untuk menganalisa, mencapai, mempersembahkan dan mengubahsuai sesuatu maklumat dengan kaedah yang efisien dan efektif. Oleh itu, professional maklumat perlu mempunyai kompetensi menggunakan teknologi maklumat dan komunikasi demi untuk memastikan mereka boleh menggunakan kelebihan-kelebihan yang terdapat pada teknologi maklumat dan komunikasi dalam melaksanakan sebarang tugas pengurusan maklumat di organisasi mereka.

7. Kompetensi Komitmen Kepada Etika

Eiring (2002) menyatakan salah satu daripada kompetensi-kompetensi utama yang mesti ada pada profesional maklumat ialah berkelakuan secara beretika. Kamus Dewan edisi keempat mentakrifkan etika ialah prinsip moral atau nilai-nilai akhlak yang menjadi pegangan seseorang individu atau sesuatu kumpulan. Eiring mendakwa beretika semasa melaksanakan tugas amat penting kepada profesional maklumat kerana sikap ini akan dapat melindungi harta intelektual organisasi, memberi kepuasan kepada pelanggan dan seterusnya dapat memelihara imej organisasi. Dengan berkelakuan secara beretika juga, ahli-ahli profesional maklumat dapat menjadikan organisasi mereka sentiasa berdaya saing dan seterusnya mampu cemerlang dalam sebarang bidang yang diterokai.

Berdasarkan penerangan di atas, ia jelas menunjukkan bahawa berkelakuan secara beretika ialah suatu kemestian dan bukannya suatu pilihan kepada profesional maklumat semasa melaksanakan sebarang tugas. Oleh itu, mereka mesti sentiasa berusaha untuk mengekalkan komitmen mereka kepada etika kerja yang terbaik di organisasi masing-masing dan pada masa yang sama cuba mamastikan tidak ada sebarang pihak yang melanggar etika kerja tersebut.

8. Kompetensi Belajar Secara Berterusan

Profesional maklumat mesti mampu secara berterusan memahirkan diri, terutamanya di dalam zaman masyarakat bermaklumat yang sangat mencabar. Ini ialah untuk memastikan mereka sentiasa berkemampuan untuk menghadapi sebarang cabaran dalam menguruskan maklumat di zaman ini. Kita boleh melihat contoh cabaran-cabaran tersebut di institusi perpustakaan. Pada masa kini, di institusi perpustakaan, banyak bidang tugasnya telah dipengaruhi oleh teknologi maklumat. Contohnya, wujud sekarang pengkatalogan secara atas talian, pemerolehan bahan secara atas talian, sistem perpustakaan berautomasi, peminjaman bahan secara atas talian, pencarian dan mengakses bahan secara atas talian dan sebagainya. Oleh itu, pustakawan mesti mempelajari sebarang kaedah menggunakan segala kemudahan tersebut untuk memastikan mereka berkemampuan untuk memberikan perkhidmatan yang terbaik kepada pelanggan-pelanggan mereka.

David (2004) menyatakan pembelajaran secara berterusan boleh dilaksanakan dalam pelbagai kaedah seperti mengikuti program-program pengajian secara bersemuka, menghadiri seminar-seminar dan persidangan-persidangan, belajar sambil bekerja, program pembelajaran bersama pembimbing atau mentor dan mengikuti program pembelajaran secara elektronik (e-learning).

9. Kompetensi Penglibatan Dalam Organisasi Pengurusan Maklumat Profesional

Untuk menjadikan profesional maklumat lebih efisien dan efektif dalam melaksanakan sebarang tugas di organisasi, mereka perlu menyertai dan seterusnya secara aktif memberi sumbangan dalam sebarang aktiviti organisasi pengurusan maklumat profesional. Tindakan ini perlu kerana melalui penyertaan dan sumbangan aktif ini, profesional maklumat dapat memperoleh pengetahuan dan kemahiran, berkongsi pengetahuan dan menjalinkan hubungan kerjasama di antara ahli-ahli demi untuk kebaikan organisasi masing-masing.

Di antara cara-cara untuk menyertai dan memberi sumbangan secara aktif kepada organisasi pengurusan maklumat profesional ini ialah dengan menjadi ahli kepada organisasi tersebut. Dengan menjadi ahli, ia akan dapat memudahkan lagi seseorang untuk memberikan sebarang sumbangan terhadap sebarang aktiviti organisasi. Sebahagian daripada organisasi-organisasi pengurusan maklumat profesional tersebut ialah *International Records of Management Trust (IRMT)*, *International Council of Archives (ICA)*, *American Society for Information Science and Technology (ASIS)*, *The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)* dan *International Association for Computer Information Systems (IACIS)*.

10. Kompetensi Kemahiran Mengurus Maklumat

Eiring (2002) menyatakan kebanyakan pakar-pakar dalam bidang pengurusan maklumat berpendapat kemahiran dalam mengurus maklumat adalah sangat penting kepada profesional maklumat demi untuk memastikan mereka berkemampuan mengurus maklumat dengan efisien dan efektif. Di antara kemahiran-kemahiran mengurus maklumat tersebut ialah seperti berikut:

- i. berkeupayaan untuk mengwujudkan, menawan dan menyimpan maklumat yang terdapat di organisasi dengan cekap dan berkesan.
- ii. menghasilkan suatu kaedah pencapaian maklumat yang menyeluruh dan mesra pengguna di organisasi dengan menggunakan pelbagai teknik dan peralatan prosedur.

memudahkan aktiviti penyelidikan dan rujukan berkaitan bidang pengurusan maklumat di organisasi.

- iii. Profesional maklumat perlu sedar bahawa keseluruhan proses dalam pengurusan maklumat adalah untuk pengguna. Oleh itu, sebarang sistem pengurusan maklumat dalam sesebuah organisasi mestilah mampu memberi kepuasan dan faedah kepada pihak pengguna, samada pengguna di peringkat pengurusan atasan mahupun pengguna di peringkat pertengahan dan bawahan. Contohnya,

profesional maklumat perlu sentiasa memastikan maklumat di organisasi mereka dapat dicapai dengan mudah daripada sudut pandangan pengguna sendiri dan bukan daripada sudut pandangan mereka sebagai pakar pengurusan maklumat. Contoh untuk situasi ini ialah pada sebahagian pengguna, bahan-bahan panducari seperti kad katalog, indek fail dan panduan kepada tajuk-tajuk baru bahan dan inventori rekod yang berada di atas rak adalah dianggap penghalang atau pemisah kepada sesuatu maklumat yang ingin dicapai dan digunakan. Oleh itu, profesional maklumat mempunyai tanggungjawab yang amat berat untuk menghapuskan halangan dan pemisah ini dengan kaedah yang terbaik.

KESIMPULAN

Berdasarkan perbincangan di atas, boleh disimpulkan bahawa semua profesional maklumat perlu memiliki kompetensi-kompetensi tertentu demi untuk memastikan maklumat di organisasi-organisasi mereka dapat diurus dengan efisien dan efektif. Kompetensi-kompetensi tersebut adalah pelbagai dan tidak terhad kepada sesuatu jenis sahaja. Bagaimanapun, artikel ini hanya membincangkan sebahagian daripadanya yang dianggap sangat penting untuk dimiliki oleh profesional maklumat di zaman masyarakat bermaklumat ini. Profesional maklumat juga perlu sentiasa peka dengan situasi semasa untuk membolehkan mereka mampu mengenalpasti kompetensi-kompetensi baru yang diperlukan untuk digunapakai dalam pelaksanaan sesuatu tugas mereka.

BIBLIOGRAFI

- Ahmad Bakeri Abu Bakar. (2006). IT competencies in academic libraries: the Malaysian experience. Retrieved from World Wide Web: <http://www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>.
- Abels, Eileen et al. (2006). Competencies for Information Professionals. Retrieved from World Wide Web: <http://www.sla.org/content/learn/comp2003/indexCfml>.
- Bennett, James C. (1999). Achieving professional excellence for a new century *The Information Management Journal*. 33 (2), 36-42.
- David, Abdulai. (2004). *Can Malaysia transit into the k-economy?* Subang Jaya: Pelanduk Publications.
- Eiring, H. Larry. (2002). The evolving information world. *The Information Management Journal*. 36 (1), 20-24.
- Gulati, Anjali & Raina, R.L. (2006) Professionals competencies among Librarians and Information Professionals in the knowledge era. Retrieved from World Wide Web:http://www.worlib.org/vol110no1-2/gulati_v10n1-2.shtml
- Maimunah Osman. (2000). *Komunikasi berkesan-perhubungan Interpersonal*. Kuala Lumpur: Institut Tadbiran Awam Negara.

- Mokhtar Ahmad. (2002). *Komputer, Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT)*. Kuala Lumpur: Saujana Global Sdn. Bhd.
- Oli Mohamed & Wong Tuck Cheong (Eds.). (1983). *Information for productivity and development*. Singapore: Maruzen Asia.
- Prytherch, Ray. (1994). *Information management and library science: a guide to the literature*. Gower: Gower Publishing.
- Orndoff, Keith. (2002). Developing Strategies Competencies: A Starting Point. *The Information Management Journal*. 36 (4), 57-62.
- Suliman Al Hawamdeh, & L.Hart, Thomas. (2002). *Information and knowledge society*. Singapore: McGraw Education.
- Viitala, Riitta. (2006). Perceived development needs of manager compared to an integrated management competency model." Retrieved from World Wide Web: <http://www.emeraldinsight.com/1365-5626.htm>.

SUDUT BERITA

***'A-LIEP 2011: Asia-Pacific Conference on Library & Information Education and Practice- Issues, Challenges and Opportunities'* pada 22 – 24 Jun 2011 di Pullman Hotel Lakeside, Putrajaya.**

Persidangan adalah anjuran bersama Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA dengan kerjasama Perpustakaan Tun Abdul Razak (PTAR) dan didokong oleh Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM). Merupakan persidangan antarabangsa kali ke empat yang menjadi saluran kepada para peserta berbincang, berkongsi dan membahaskan isu-isu dan cabaran dalam bidang Perpustakaan dan Sains Maklumat terutama di rantau Asia-Pasifik. Sejak tahun 2006, 2007 dan 2009 persidangan A-LIEP telah berlansung di Singapura, Taiwan dan Jepun yang telah membawa kepada perubahan dan pembangunan setelah pelbagai isu diperbincangkan. Pada persidangan kali ini A-LIEP akan disertai oleh para ilmuan, penyelidik, pelajar, pekerja mahir dan individu yang berminat dalam bidang Perpustakaan dan Sains Maklumat melangkaui sempadan antarabangsa bagi mewujudkan rangkaian pendidikan, kolaborasi, pertukaran idea, dan perkongsian maklumat melalui pembentangan kertas kerja, perbincangan dan pameran.

***'World Congress of Muslim Librarians and Information Scientists 2011 (WCOMLIS)'* pada 16 – 17 November 2011 di Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM).**

Persidangan ini adalah anjuran Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) dengan kolaborasi Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA dan Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). Menjadi saluran kepada para pustakawan dan saintis maklumat Islam untuk membincangkan sebarang masalah berkaitan maklumat dalam dunia Islam.

LELUHUR PERPUSTAKAAN ISKANDARIAH

'The very name of the Bibliotheca Alexandrina conjures up the image of glorious past, of a shared heritage, not just between Greece and Egypt, nor even of the whole Mediterranean, but a shared heritage for all of humanity. For it was indeed at the Ancient Library of Alexandria that the greatest adventure of the human intellect was to unfold.

2300 years ago, Alexander the Great, Aristotle's pupils, brought his dream of culture and conquest, of uniting the world and launching a new era to the timeless land of Egypt. Alexander selected the site for a new capital: Alexandria. His successors in Egypt, the Ptolemies, built Alexandria and made it the intellectual capital of the world. Its lighthouse, the Pharos, was considered one of the seven wonders of ancient world. But a greater legacy was the Ancient Library of Alexandria. Launched in 288 BC by Ptolemy I (Soter) under the guidance of Demetrius of Phaleron, the temple to the muses, or Mouseion (in Greek), or museum (in Latin) was part academy, part research center, and part library. The great thinkers of the age, scientists, mathematicians, poets from all civilizations came to study and exchange ideas. As many as 700,000 scrolls, the equivalent of more than 100,000 modern printed books, filled the shelves. The library was open to scholars from all cultures. Girls and boys studies regularly at the Ancient Library.

On this very spot: Aristarchus was the first person to state that the earth revolves around the sun, a full 1800 years before Copernicus. Eratosthenes proved that the earth was spherical and calculated its circumference with amazing accuracy, 1700 years before Columbus sailed on his epic voyage. Hipparchus established the first atlas of the stars and calculated the length of the solar year accurately to within 6.5 minutes. Callimachus the poet described the texts in the library organized by subject and author, becoming the father of the library science. Euclid wrote his elements of geometry, the basic text studied in schools all over the world even now. Herophylus identified the brain as the controlling organ of the body and launched a new era of medicine. Manetho chronicled the pharaohs and organized our history into the dynasties we use to this day. Zenodotus and the grammarians established the basics of literary scholarship with their meticulous definition of the Homeric text for the Iliad and Odyssey. And the list of great names and great achievement goes on and on.... Diophantes, Appolnius of Perga, Heron and visiting scholars such as Archimedes.... They and many others were all members of that amazing community of scholars, which mapped the heavens, organized the calendar, established the foundations of science and pushed the boundaries of our knowledge. They opened up the cultures of the world, established a true dialogue of civilizations. Indeed, it was at the ancient Library of Alexandria that 72 specialists first translated The Old Testament from Hebrew into Greek (the famous Septuagint). Together these scholars promoted rationality, tolerance and understanding and organized universal knowledge. For over six centuries the ancient of Alexandria epitomized the zenith of learning, as later scholars, such Claudius Ptolemy and Dioscoredes built on that explosion of knowledge and added their contributions. To this day it symbolizes the noblest aspiration of the human mind, global ecumenism, and the greatest achievement of the intellect. The library completely disappeared over sixteen hundred years ago...but it continues to inspire scientists and scholars everywhere.

The Bibliotheca Alexandrina was located in at least three buldings; (i) the original Museum in the royal district of the city, (ii) the additional building mostly for book storage, located on the harbor, and (iii) the "daughter Library" located in the Serapeum, the temple to

Serapis, cult god of Alexandria. The Serapeum was located in the southwest part of the city, the popular quarter. The library disappeared slowly, suffering a slow decline from the time of Caesar and Cleopatra. Indeed, the first disaster was in 48 B.C, when the part of the library located at the harbor was accidentally set afire during the Alexandrian war of Julian Caesar. However, Marc Anthony gave Cleopatra the 200,000 scrolls of Pergamon, to make up for the losses. Yet, subsequent upheavals within the Roman Empire resulted in the gradual neglect and ultimate destruction of the library. Roman armies came to Alexandria to restore order several times between 200 and 300 AD, and it was on one of those occasions, (probably the campaign of Aurelius in 272 AD) that the entire royal quarter and the original Museum were destroyed. Christianity was brought to Africa through Alexandria by St. Marc in the first century AD, and it was followed by merciless and brutal persecution of the Christians by the Roman in the first three centuries. Persecution ceased with the conversion of Constantine the Great, but schisms erupted in the church. Tensions were running high and tolerant church fathers such as Clement of Alexandria had to leave the city and his disciple Origen suffered much for his views. In 391 AD Emperor Theodosius issued a decree banning all religions other than Christianity and Christian Groups under Bishop Theophilus burnt the Serapeum in 391 AD. This was the end of the ancient library as a public institution. What remained were the scholars in uneasy co-existence with an increasingly militant Christian mob. Tragedy struck in 415 AD. Hypatia, daughter of Theon, last recorded scholar in Alexandria, herself the first woman in mathematics and astronomy, a Neo-Platonist philosopher and charismatic orator, was brutally murdered by the mob in 415 AD. She became the first martyr to science. Thus by 400 AD, the Library had vanished, and the era of Alexandria scholarship came to an end a few years later. It had thus disappeared over two centuries before the arrival of the Muslim Arab armies in 641 AD.

*But the memory of the ancient Library of Alexandria lived on. It continued to inspire scholars and humanists everywhere. Many dreamt of one day reviving the great Library...
(Ismail Serageldin, http://www.serageldin.com/ancient_Library.htm)*

PANDUAN PENULIS

Informika merupakan penerbitan tahunan bertujuan bagi mencapai objektif seperti berikut:

- Untuk menggalakkan penyebaran pengetahuan dan idea dalam pelbagai disiplin berkaitan dengan peradaban informasi di kalangan akademik, sarjana, intelektual, pustakawan dan pekerja ilmu.
- Untuk membantu para akademik mengenengahkan hasil karya mereka samada berbentuk penyelidikan, esei, resensi buku dan seumpamanya.

Skop

Jurnal ini meliputi bidang-bidang berikut:

- Sains perpustakaan dan maklumat
- Pengurusan sistem maklumat
- Pengurusan rekod dan arkib
- Pengurusan pusat sumber maklumat
- Pengurusan pengetahuan
- Manuskrip dan koleksi khas
- Komunikasi dan media
- Pengajian masa depan (*Future studies*)
- Dunia buku dan penerbitan

Isi Kandungan

Jurnal ini mengandungi ruangan berikut:

- (a) Esei fokus
- (b) Esei umum
- (c) Nota penyelidikan/*research in progress*
- (d) Resensi buku
- (e) Rekayasaan (Esei yang menyarankan perubahan)
- (f) Refleksi (sekilas pandangan)

Kekerapan

Jurnal ini diterbitkan sekali setahun.

Tema Keluaran Akan Datang

Sentuhan Intelektual Membaca Karya-karya Besar.

Penghantaran Artikel

Sila hantarkan sesalinan artikel ke alamat penerbit atau e-mel kepada ***shaharom@salam.uitm.edu.my*** atau ***wkadir@salam.uitm.edu.my*** sebelum 15 Oktober 2011.